

Costa Rara

Daniel Genís Mas

—Nicolau! Tal que sempre ets a
l'aigua, així et tornis peix.
Antoni Veciana, *Nicolau*

De Portbou a roca Sa Palomera, tots els pescadors de la Costa Brava coneixen històries sobre aquest lloc, però n'hi ha ben pocs que hi hagin posat els peus.

És dalt d'un espadat feréstec. Un corriol farcit d'atzavares i fonolls en baixa fins al mar en un terratrèmol de roques. En el seu cim, les ruïnes d'un antic castell li donen un to llegendari.

A llevant, una esplèndida decoració de caps i roques, puntes i freus, penyalars i cales, fins a la plàcida corba de les platges de Cap de Creus, salpebrades de bosquíries, encongeixen el cor del simple espectador.

Per la banda de terra, el Puig de la Balma o el dels Homes, i més ençà el Puig Neulós, darrer contrafort de la serra de l'Albera, prenen tots els colors de l'arc de sant Martí: verds, violats, blaus, grocs, i després, en acostar-nos-hi, van esvaint-se en l'ombra de la nit, com si es fonguessin...

Fins al negre.

Va néixer a mitjanit d'un dia de Sant Joan, de camí a l'Hospital de Figueres, quan tothom estava celebrant la Revetlla. La mare no va arribar-hi a temps i va donar a llum en el seient del darrere d'un Seat Panda, sense l'assistència de cap metge o llevadora.

A la comarca tothom recorda aquella nit, perquè mai s'havia vist la Tramuntana bufar d'aquella manera ni s'havia escoltat abans el piular embogit de tants enganyapastors a les muntanyes de l'Albera.

Era manifestament lleig.

La majoria de nens, en néixer, ho són, però almenys tenen els ulls d'un color bonic. Ell, ni això: va néixer amb uns avorridíssims ulls de color marró, com de terra resseca. A més, era més petit del compte i tenia el cap massa gran en proporció a la resta del cos.

—En la majoria de casos és un fet circumstancial que es corregeix amb el pas del temps —van afanyar-se a dir els metges—, i en dos o tres anys ja no quedarà ni rastre de l'anormalitat.

«Anormalitat», així van referir-s'hi des del primer moment.

La mare, que no creia en la medicina convencional, se'ls va escoltar poc. Li va faltar temps per anar a veure l'herbolària i el xaman, que van fer càntics i li van receptar el suc d'herbes i arrels, però al final li van dir quelcom de molt semblant, esclar que força més místic, i molt més car.

Malauradament, la cosa no va anar ben bé com li havien dit ni uns ni altres, i la desproporció entre l'esquifidesa del cos i la grandària del cap del nen no es va solucionar amb el temps, sinó que es va fer encara més palmària,

així que quan va començar a anar a l'escola la seva «anormalitat» era encara molt més... anormal.

Fou d'aquesta forma que es va convertir des del primer dia en el blanc de les riotes dels més grans, que com acostuma a passar en aquests casos actuaven com a defensors a ultrança del que era normal i dels valors tradicionals:

—Granota! Granota! —l'assenyalaven i reien.

La mare li deia que no s'ho deixés dir, que plantés cara, que no n'era cap, de granota, ell.

—No soc cap granota, jo! —els cridava aleshores, quan li deien.

I els altres nens encara li deien més, llavors, i amb més força:

—Granota! Granota!

Un dia, quan tenia sis anys, va voler comprovar si tot allò que li deien a classe estava realment fonamentat o bé si obeïa a un altre motiu, i es va posar davant del mirall per observar-se el cos amb deteniment. Fou d'aquesta manera que es va adonar que sí, que realment era diferent dels seus companys.

I déu n'hi do, si n'era, de diferent!

No es tractava tan sols que la veu se li hagués tornat una mena d'esgarip o un parrupeig inintel·ligible, o que tota la pell se li fes de mica en mica blanca i gomosa, sinó que també va començar a experimentar problemes seriosos per respirar —a cada panteix emetia un ronc angoixant— i cada cop li costava més aclucar els ulls.

De dormir, dormia, però dormia amb aquell parell d'ulls de color terrós ben oberts.

A ell tant li feia, tot allò. Al contrari, semblava rabejar-s'hi, en la seva naturalesa singular. Però la mare,

en canvi, patia. Patia de no dir, ella. Patia perquè veia els símptomes d'aquella estranya malaltia, que avançava devastant el cosset del seu fill sense que ningú hi pogués fer res i no s'imaginava que pogués acabar bé de cap manera, la història. I si era culpa seva?, es torturava pensant nit i dia. I si tots aquells cigarrets durant els mesos gestants hi havien tingut alguna cosa a veure?

El patiment la va dur a estar trista, primer, i a buscar com no estar-ho tant, després. I va ser així com va començar a beure tota l'estona.

Beure la va fer estar menys trista, certament, però no va influir ni poc ni molt en la malaltia. En passar-li la borratxera els senyals de l'estranyesa encara eren allà, tan palmaris, evidents i enormes com abans.

Quan a l'escola es va adonar que els altres nens només se li acostaven per prendre-li el pèl, va començar a desconfiar de tots, a prendre precaucions i a amagar-se de la gent.

Amb els adults no era gaire millor, el tracte: cada setmana algun pare o altre venia a casa a disculpar-se perquè el seu fill l'havia fet plorar. Pares i pares i més pares... Ell no en tenia, de pare, no n'havia tingut mai ni s'havia demanat mai per què no —no recordava que haguessin sigut mai ningú més, a part d'ells dos. Al principi no li va donar importància, però després li va estranyar que fossin sempre pares, només, que venien, i que gairebé mai no parlessin amb ell, tot i que teòricament era amb ell que venien a disculpar-se. La conversa, curiosament, solia discórrer al dormitori de la mare, durava deu o dotze minuts i, després de crits i paraulotes, els homes sortien escopetejats i marxaven col·locant-se bé la camisa i amb la cua entre cames.

Sempre era igual.

I ell sempre pensava el mateix: els ha donat una bona repassada.

No era com les altres mares, la mare. Era més jove, i més bonica, tenia el cos més prim i més bru i ple de dibuixos de tinta, i duia les samarretes mig estripades i els pantalons curts-curts-curts i regalava alegria a mans plenes a qui la volgués recollir.

Esclar que això era sobretot abans...

No era ximple, i no va trigar a descobrir que en aquelles visites la mare rebia més que donava. Però no semblava importar-li gaire, a ella, això, perquè sempre sortia de la seva cambra amb un somriure d'orella a orella i un feix de bitllets a la mà.

A les mullers d'aquells pares, en canvi, sí que devia molestar-los que els seus marits tinguessin tanta devoció a anar a veure la mare soltera del poble per fer-se perdonar les atzagaiades dels seus nanos, quan normalment no fotien ni brot ni movien el cul del sofà. Llavors eren elles en persona que venien a veure la mare a casa.

Quan això succeïa, ell ja sabia que s'havia de tancar a la seva cambra. Tot i així, podia sentir igualment els crits i les paraules gruixudes que també deien —les parets del pis de lloguer eren primes com paper de feltre, no es podien permetre res més. Però quan les dones marxaven, igual d'acalorades que els seus marits, la mare no acostumava a riure ni a brandar cap feix de bitllets. Aquests cops més aviat feia gala d'alguna esgarrapada a la cara o d'un ull de vellut, i estava d'un especial mal humor tota la tarda, però ho arreglava bevent-se un got —o dos— de ginebra.

Aleshores, ell ja sabia que l'endemà, a col·legi, no serviria de res dir que no n'era cap, de granota, perquè els nens li dirien coses molt pitjors. Li dirien fill de puta, i On és el teu pare?, i Us va deixar, va fotre el camp, perquè la teva mare és una hippy, una bruta que la xupa per vint i es deixa follar el cul per cinquanta, i coses així. I li farien pagar a cops de puny ser el causant de la mala maror a casa seva.

No era ximple, i per això es va començar a fer preguntes.

Es demanava, per exemple, com era que tots els altres nens tenien pare i mare, o mare i mare, o pare i pare, i ell en canvi només tenia una mare tota sola. Tampoc entenia per què ell no havia vist mai el mar, encara, si tothom deia que era un lloc tan bonic i tan gran i era tan a la vora.

—De l'aigua no n'ha sortit mai res de bo... —deia la mare cada cop que li demanava, amb la mirada perduda en el cul d'un altre got de ginebra.

I no sabia si ho deia per una cosa o per l'altra, perquè ella sempre donava la mateixa resposta, fos quina fos la pregunta.

En fer nou anys, li van sortir dos èczemes purulents, a banda i banda del coll, que van degenerar en un parell de ganyes. Potser no havia vist mai el mar ni els peixos que hi nedaven, però ell bé que semblava un llobarro espantat.

Com sempre, aquell nou canvi no li va fer ni fu ni fa, però es va adonar que la mare havia de fer esforços per reprimir les llàgrimes quan el mirava. El meu nen, deia, el meu nen bonic. Però els seus ulls humits semblaven voler dir una altra cosa.

La mare tenia una guitarra i, de vegades, quan estaven sols i ella se'n sentia massa, de sola, li cantava cançons tristes que acostumaven a parlar de llocs estranys i d'amors fugaces vora el mar i d'éssers que eren mig homes i mig peixos.

I llavors, alguns cops se li escapava una llàgrima i tot.

En acabat, i quan creia que ell ja s'havia adormit i no la veia, la mare embolicava un d'aquells cigars que la feien riure i s'ofegava en la beguda i s'omplia de pastilles, per no ser conscient durant una estona de res i, en especial, dels estralls que la malaltia feia en el seu fill, en el seu fill bonic.

Res semblava que pogués aturar aquell mal —i mira que ho havia provat tot—, ni la ciència dels metges en què mai havia cregut gaire ni els remeis dels xamans i els curanderos.

Però, malgrat tot, la vida seguia, de moment.

Va ser el vint-i-quatre de juny del dia que feia dotze anys.

Es va llevar com sempre i es va adonar que el llit i el coixí eren coberts de pèls. Va anar corrents al lavabo a emmirallar-se i va ser d'aquesta manera com va confirmar que no tenia ni un sol cabell al cap.

Gairebé es va haver d'aguantar el riure.

La mare, quan el va veure, en canvi, es va dur les mans a la cara i es va posar a plorar a llàgrima viva, el meu nen bonic, el meu nen bonic, ja hi tornàvem a ser... Però just abans que comencés a cantar una de les seves cançons tristes, ell va aprofitar, altra vegada, per demanar-li per què:

—Per què encara no conec el mar? Per què no m'has parlat mai del meu pare?

I aquell dia tan especial la mare li va fer un regal inesperat: li va parlar de Malpàs.

No tenia una bona carretera, ni vistes al mar, ni llocs històrics d'interès.

Per això encara resultava més difícil d'entendre com uns estrangers —ningú sabia com—, havien decidit comprar-lo i havien començat a excavar en els aiguamolls. Volien fer-hi una marina residencial o convertir Malpàs en un parc d'atraccions o alguna ximpleria per l'estil. Ja ningú recordava ben bé què.

La qüestió és que als polítics no els va importar gaire que allà fos l'únic lloc on anava a criar la tortuga careta, ni l'últim reducte on encara s'hi podien veure llúdrigues vivint salvatgement. Quan els promotors els van haver omplert les butxaques de bitllets tot foren facilitats i cops de cap i sí senyor, i tant, faci segons la seva voluntat.

Era un lloc antic, molt antic, Malpàs...

Sense tenir-ho en compte ni respectar res, els estrangers hi van aixecar enormes blocs de pisos com eixams d'abelles, hi van excavar solcs que eren ferides a la cara del poble.

I aleshores...

Va ser quan van començar a sentir-se històries sobre que el poble estava encantat a causa de certs accidents que s'havien produït i llums de colors que es veien a les aigües, i alguna cosa enorme i famolenca que les màquines havien desenterrat als aiguamolls...

—La gent dels pobles veïns explicaven històries estranyes... d'apareguts, de monstres i coses així —li va dir

la mare—. Encara avui, en els coberts d'algunes cases s'hi poden veure pintades creus i senyals contra el mal d'ull...

Tot plegat es veu que va arruïnar el projecte, i ningú va comprar-hi mai una casa.

Davant el desastre, els promotors van desaparèixer de la nit al dia, deixant rere seu un munt de ciment i d'històries de por i d'impagaments als bancs.

Ara, Malpàs era un poble fantasma, tan sols amb excavadores parades arreu i mosquits i pudor de fang.

—Hi vam arribar en cotxe de línia des de Roses. Allà, vaig conèixer-hi el teu pare —va dir-li—. Vam anar-hi una colla amb pancartes i corones de flors i crits contra l'especulació urbanística i la corrupció dels polítics. Crèiem en l'energia espiritual de les muntanyes i abraçàvem els arbres, i aquestes coses. Quan les màquines van abaixar els seus braços mecànics vam fer una gran festa a la platja en honor a Gaia. Vam cremar algunes excavadores i vam ballar tota la nit al seu voltant sense roba, cantant càntics pagans i invocant Taranis, Esus i Tutatis. Els habitants de Malpàs detestaven els forasters i tenien una fila estranya, que feia por —va contar-li, amb un somriure estrany a la cara—, però tot i així alguns s'hi van acostar a veure què fèiem. Eren estranys, però nosaltres no jutjàvem per les aparences...

No li va dir amb aquestes paraules, però el cert és que de mitja dotzena d'Estrelles i d'un condó caducat en va sortir ell, nou mesos més tard.

—...de Malpàs? —va fer, arronsant el nas.

—Jo era jove, prenia de tot i no m'afaitava les aixelles. M'agradava experimentar coses noves, les emocions fortes... —sonava a un no em jutgis i a excusa barata—.

Pretenia que m'hi quedés a viure, ton pare, t'ho pots creure? —va dir-li— Em volia lligar amb les cadenes del patriarcat...

Quan li va començar a créixer la panxa i es va adonar que el record de Malpàs li duraria més que el de la ressaca, ja era molt lluny d'allà.

A Malpàs va començar aquesta cursa, aquell va ser el primer poble dels molts dels quals va fugir després.

Aquella nit es va adormir amb el front calent perlat de suor i el cap farcit d'històries.

I va somiar amb Malpàs.

Va somiar en la carretera retorta, en l'esclat dels llamps rere els núvols, en els espadats i les onades que hi trencaven amb ràbia, en els canals excavats als marjals fangosos, que s'estenien com una anaconda negra, i en les excavadores mig enfonsades al fang.

Mai a la vida havia vist Malpàs ni el mar... i ara els somiava. Els duia a dintre, potser, com els nadons duen la fam i el plor i les ganes d'anar de ventre. Només havia fet falta que la mare li despertés el record, sense adonar-se'n, per veure-ho clar.

I no era només això, el que tenia a dins i ara se li desvetllava...

Va somiar que se submergia a les aigües salades dels canals, tot negror i fred, un fred famolenc que el mossegava. I en aquelles fosques profunditats aquàtiques se li va aparèixer una mena de batraci monstruós, nedant a poc a poc...

Tot i la monstruositat, però, ell no va tenir por, perquè aquell ésser li resultava en certa manera familiar.

Tenia la pell brillant i llefiscosa, d'un color gris verd, el dors geperut i recobert del que semblaven escates i el ventre tou i blanquinós. Dues ganyes li palpitaven a ambdós costats del coll i tenia mans i peus de proporcions desmesurades i amb els dits palmats. El cap feia pensar en el d'un peix, amb un parell d'ulls enormes i rodons a banda i banda.

El batraci el va agafar de la mà, en el somni, i li va mostrar un palau fosforescent sota l'aigua, envoltat de terrasses i d'estrany jardins, on naixien tota mena de coralls leprosos i monstruoses flors submarines.

Va nedar feliç enmig d'aquells enormes pòrtics submergits i d'aquelles muralles ciclòpies cobertes d'algues. En cap banda s'havia trobat mai més a gust que allí. En cap dels llocs on havia estat s'havia sentit més com a casa.

—És Y'ha-nfge'yi—va borbollejar el batraci—. És casa meva i ara, també, la teva.

I llavors, es va despertar.

Era trenc d'alba quan un raig de sol va travessar la persiana de la seva cambra i se li va clavar als ulls. Ja no eren del seu habitual color terrós, sinó que s'havien tornat dos òpals del color de l'oceà, que semblava batre-li dintre.

Va provar de parpellejar, però no va poder.

Ja no tenia parpelles.

Lluny d'espantar-se, se'n va alegrar més que mai, perquè per fi entenia que tots aquells canvis només podien voler dir una cosa: que la vida seguia el seu curs inalterable dintre d'ell i que s'estava fent gran i que aviat esdevindria el que estava cridat a ser:

Un Profund.

Com el seu pare.

Amb aquella idea es va llevar, va estirar els braços de mandra i se'n va anar al lavabo, com feia cada matí. Encabat, va buidar la cisterna del vàter i es va quedar encantat veient com l'aigua formava un remolí i s'enduïa tota la porqueria lluny d'allà. Lluny, molt lluny d'allà... Fins aquell lloc on sigui que es reuneixen totes les aigües.

I aleshores ho va veure clar.

No s'ho va pensar dues vegades i, primer un peu i després l'altre, s'hi va posar a dintre, amb la ferma convicció que una força sobrenatural el xuclaria. Ja vinc!, va cridar mentre tornava a prémer l'accionador de la cisterna i tot al seu voltant començava a girar i a girar, i ell s'anava escolant pel desaigüe.

—Ja vinc, pare!